

Forslag til endring i vilkår for marked for FCR

På høring fra 30.04.2026

Innholdsfortegnelse

Artikkel 1 Formål og virkeområde	3
Artikkel 2 Definisjoner og tolkninger	3
Artikkel 3 Elektronisk kommunikasjon	5
Artikkel 4 Konfidensialitet	5
Artikkel 5 Kvalifiseringsprosessen for å bli en leverandør av FCR	5
Artikkel 6 Regler for aggregering	7
Artikkel 7 Regler for tilordning av reguleringsobjekt i stasjonsgrupper	7
Artikkel 7 a Regler for tilordning av ressurs og/eller ressurser i fleksibilitetsgrupper	8
Artikkel 8 Markedstidsenhet	9
Artikkel 9 Informasjonsplikt om forhold som kan påvirke leveranse	9
Artikkel 10 Krav til deltakelse i marked for FCR	9
Artikkel 11 Frister for marked for FCR	10
Artikkel 12 Krav til bud og budgivning i marked for FCR	11
Artikkel 13 Aksept av bud og fastsettelse av pris i marked for FCR	12
Artikkel 14 Spesialkjøp og ekstra kjøp i marked for FCR	13
Artikkel 15 Alternative fremgangsmåter i markedet for FCR	14
Artikkel 16 Bytte av leveransepunkt for forpliktelser gitt gjennom markedet for FCR	14
Artikkel 17 Overføring av forpliktelser for leveranse av FCR-kapasitet	14
Artikkel 18 Innsending av informasjon i markedet for FCR	15
Artikkel 19 Avregning av levert FCR-kapasitet	16
Artikkel 20 Avregning av levert FCR-aktivering	17
Artikkel 21 Avregning av FCR-kapasitet som ikke er levert	17
Artikkel 22 Konsekvenser for leverandør av FCR ved manglende overholdelse av vilkårene i marked for FCR	18

Artikkel 1

Formål og virkeområde

1. Disse vilkårene gjelder for bud, aksept og rapportering av frekvensbevaringsreserver (FCR).
2. Vilårsdokumentet er vedlegg til retningslinjene for forskrift om systemansvaret i kraftsystemet (fos) § 9. Krav til involvering av berørte aktører og godkjenning av Reguleringsmyndigheten for energi (RME) ved endringer i retningslinjer er regulert av fos § 28a. Vilårene er bindende for leverandør av FCR og Statnett fra og med dato på forsiden av dokumentet.

Artikkel 2

Definisjoner og tolkninger

1. Følgende definisjoner gjelder i disse vilkår:
 - a. «balanseansvarlig» er en markedsaktør som er finansielt ansvarlig for sin egen og/eller en annen aktørs ubalanse,
 - b. «bud» er et spesifisert kvantum og pris for opp- eller nedregulering per tidsenhet,
 - c. «budkvantum» er budets leveranse eller anskaffet reservekapasitet i effekt i MW,
 - d. «budområde» er et geografisk avgrenset område hvor markedsdeltakerne kan handle energi uten tildeling av handelskapasitet,
 - e. «budpris» er tilbudt pris i et bud fra leverandør av FCR,
 - f. «driftsdøgn» er det døgnet budets leveranse skjer,
 - g. «driftstime» er den timen budets leveranse skjer,
 - h. «~~Fifty~~ Nordic Market Management System» er et felles nordisk markedssystem for FCR-, aFRR- og mFRR- og kapasitetsmarkedene for å anmelde bud ~~aFRR- og mFRR~~,
 - i. «FiftyWeb» er en alternativ kanal for å sende inn systemdata og produksjonsplaner ~~og anmelde bud i markedet for FCR~~,
 - j. «flaskehals» er en situasjon som oppstår når utvekslingsbehovet i nettet overstiger overføringsgrensen,
 - k. «lukketid» er tidspunktet da det ikke lenger er tillatt å melde inn eller oppdatere bud i det aktuelle reservemarkedet,
 - l. «marginalpris» er prising hvor alle aksepterte bud av samme produkt får samme pris per MW. Prisen fastsettes av siste aksepterte bud i prisrekkefølge,
 - m. «markedstidsenhet» er det korteste tidsintervallet markedsprisen fastsettes for, som skal være minst like kort som balanseavregningsperioden,

- n. «nedregulering» er minsket kraftproduksjon og/eller økt kraftforbruk,
- o. «oppregulering» er økt kraftproduksjon og/eller minsket kraftforbruk,
- p. «pay-as-bid» er prising hvor leverandør av FCR får betalt i henhold til sin budpris, uavhengig av priser på andre aksepterte bud,
- q. «reguleringsobjekt» er en enhet for produksjon, forbruk eller energilagring som kan reguleres opp og/eller ned,
- r. «reguleringsretning» er retning på en regulering, som kan være oppregulering og nedregulering,
- s. «spesialkjøp» er de tilfeller der lokale nettforhold eller andre hensyn kan medføre at det inngås kontrakter til høyere priser enn marginalpris, og der avregning skjer til budpris,
- t. «stasjonsgruppe» er ett enkelt reguleringsobjekt eller en samling av reguleringsobjekter som brukes til anmelding og aktivering av bud i reservemarkeder, og innrapportering av systemdata og produksjonsplaner,
- u. «volum» angir levert eller anskaffet eller avregnet reserve i energi i MWh,
- v. «åpningstid» er tidspunktet da markedet åpnes for budgivning,
- w. «Nordic Unavailability Collection System» er en gratis tjeneste for innsamling av data om utilgjengelig kapasitet i produksjon, forbruk og overføring av elektrisk kraft i Norden for publisering på ETP.
- x. «Energy Communication Platform» og «ENTSO-E Data Exchange» er programvare utviklet for å forenkle kommunikasjon og meldingshåndtering med TSOene.

2. Følgende dokumenter er henvist til i vilkårene:

- a. «Technical Requirements for Frequency Containment Reserve Provision in the Nordic Synchronous Area» heretter kalt «Tekniske krav til FCR i Norden»
- b. «Metode om vilkår for leverandør av FCR og vilkår for balanseansvarlige i samsvar med artikkel 18 nr.1 i kommisjonsforordning (EU) 2017/2195 om fastsettelse av retningslinjer for balansering av elektrisk kraft», heretter kalt «Metode om vilkår for leverandør av FCR og vilkår for balanseansvarlige»
- c. «System Operation Guideline: Forordning 2017/1485 av 2. august 2017 om fastsettelse av retningslinjer for drift av transmisjonsnett for elektrisk kraft», heretter kalt SO

3. Følgende forkortelser er brukt i vilkårene:

- a. FCR: Frequency Containment Reserves, frekvensbevaringsreserver,
- b. FCR-D: Frekvensbevaringsreserve for driftsforstyrrelse,
- c. FCR-N: Frekvensbevaringsreserve for normaldrift,
- d. aFRR: frekvensgjenopprettelsesreserver med automatisk aktivering,

- e. mFRR: frekvensgjenopprettingsreserver med manuell aktivering,
 - f. ~~F~~NMMS: ~~Fifty~~-Nordic Market Management System, som definert i nr. 1 bokstav h i denne artikkel,
 - g. NUCS: Nordic Unavailability Collection System, som definert i nr. 1 bokstav w,
 - h. ECP: Energy Communication Platform, som definert i nr. 1 bokstav x,
 - i. ETP: ENTSO-E Transparency Platform,
 - j. SO: System Operation Guideline: Forordning 2017/1485 av 2. august 2017 om fastsettelse av retningslinjer for drift av transmisjonsnett for elektrisk kraft.
4. Videre gjelder følgende, om ikke annet kommer frem av sammenhengen:
- a. Entallsform inkluderer flertallsform og omvendt,
 - b. Inndelingen er gjort for å forenkle lesingen og påvirker ikke tolkningen av disse vilkår,
 - c. Henvisning til lovgivning skal inkludere eventuelle endringer, utvidelser eller nye utgaver når disse trer i kraft,
 - d. Henvisning til «artikler» uten henvisning til annen forordning viser til artikler i disse vilkårene.

Artikkel 3

Elektronisk kommunikasjon

1. Leverandør av FCR skal sende meldinger til Statnett, deriblant bud, elektronisk over den krypterte kommunikasjonsstandarden ECP.
2. Et alternativ til ECP er å benytte webbaserte løsninger anvist av Statnett, som FiftyWeb eller ~~F~~NMMS.
3. Leverandør av FCR skal sikre at FCR-systemdata sendes i henhold til forskrift om systemansvaret i kraftsystemet (fos) § 8a med tilhørende retningslinjer

Artikkel 4

Konfidensialitet

Statnett skal ikke offentliggjøre informasjon om budpriser og budkvantum for de enkelte bud i marked for FCR, med mindre lovgivning og/eller forskrifter eller offentlige pålegg krever at disse skal offentliggjøres.

Artikkel 5

Kvalifiseringsprosessen for å bli en leverandør av FCR

1. Foretak skal oppfylle følgende krav for å være kvalifisert som leverandør av FCR:

- a. Foretak har en omsetningskonsesjon fra RME.
 - b. Foretak har inngått avregningsavtale for balansetjenester med eSett.
 - c. Foretak er registrert i Ediel-portalen.
 - d. Foretak har etablert Fifty-bruker.
 - e. Foretak har opprettet og fått godkjent nødvendig kommunikasjon i henhold til artikkel 3.
 - f. Foretak er balanseansvarlig for reguleringsobjekt som skal delta, eller har inngått avtale med balanseansvarlig i målepunktet hvor reguleringsobjekt er lokalisert.
 - i. Vilkår for balanseansvarlig finnes i «Metode om vilkår for leverandør av FCR og vilkår for balanseansvarlige».
 - g. Avtale beskrevet i nr. 1 bokstav f skal regulere kompensasjon for energi knyttet til levering av balansetjenester. Avtalen skal sikre at det foretak som er ansvarlig for øvrig energihandel knyttet til målepunktet blir kompensert av leverandør av FCR ved aktive- ring av oppregulering, samt at leverandør av FCR blir kompensert ved aktivering av nedregulering
2. Foretak som er kvalifisert som leverandør av FCR skal oppfylle følgende krav knyttet til regu- leringsobjekt:
- a. Foretak er eier av reguleringsobjektet eller har inngått avtale med kunde om å disponere reguleringsobjektet registrert på målepunktet hvor reguleringsobjektet er lokalisert.
 - b. Reguleringsobjekt er prekvalifisert i henhold til SO artikkel 155 og «Tekniske krav til FCR i Norden». Prekvalifisering er en egen prosess med et eget søknads- og saksbe- handlingsløp.
 - c. Reguleringsobjektet skal være tilordnet en stasjonsgruppe som beskrevet i artikkel 6.
 - d. Statnett har rett til å kreve ny vurdering av FCR-prekvalifiseringen av reguleringsobjekt tidligere enn etter fem år, med varsel om dette minimum seks måneder før ny vurdering.
3. Dersom foretak som er kvalifisert som leverandør av FCR har reguleringsobjekt som er med i ordning for redusert tariff for fleksibelt forbruk eller har avtale om tilknytning på vilkår, skal foretaket legge frem dokumentasjon på at foretaket:
- a. Har informert berørt nettselskap i forkant av søknad om deltagelse i marked for FCR.
 - b. Har informasjonsutveksling og avtale med berørt nettselskap om eventuelle varslings- rutiner for volum som får tilslag i marked for FCR.
4. Foretak skal kunne dokumentere at kravene i nr. 1, nr. 2, og dersom relevant nr. 3, i denne artikkel er oppfylt.

*Artikkel 6***Regler for aggregering**

1. Statnett skal tillate aggregering av forbruksanlegg, energilagringsanlegg og kraftproduksjonsanlegg, for å tilby balansetjenester.
2. Aggregering foretas ved at reguleringsobjekt samles i stasjonsgrupper i henhold til artikkel 7.

*Artikkel 7***Regler for tilordning av reguleringsobjekt i stasjonsgrupper**

1. Leverandør av FCR som leverer bud i marked for FCR, skal ha prekvalifiserte reguleringsobjekt som inngår i en stasjonsgruppe.
2. Statnett setter følgende betingelser for å samle reguleringsobjekt i en stasjonsgruppe:
 - a. Reguleringsobjektene i en stasjonsgruppe skal være innenfor samme budområde.
 - b. Reguleringsobjektene i en stasjonsgruppe skal ha samme balanseansvarlig.
 - c. Reguleringsobjektene skal være prekvalifisert i henhold til SO artikkel 155.
 - d. Det skal ikke være begrensninger i overføringskapasiteten mellom reguleringsobjekter i samme stasjonsgruppe. Statnett skal ha rett til å gi unntak etter en individuell vurdering basert på reguleringsobjektene egenskaper og forhold i nettet i det aktuelle området.
 - e. Reguleringsobjekter fra forbruk og produksjon skal ikke tilhøre samme stasjonsgruppe.
 - f. Ulike produksjonsteknologier skal ikke tilhøre samme stasjonsgruppe.
 - g. Reguleringsobjekter fra energilagring skal inngå i egen stasjonsgruppe. Etter vurdering basert på planlagt bruk av reguleringsobjektet kan energilagringenheten inngå i stasjonsgruppe sammen med enten produksjon eller forbruk.
 - h. **Reguleringsobjekter av typen fleksibilitetsgrupper skal inngå i egen stasjonsgruppe.**
3. Leverandør av FCR skal melde inn informasjon til Statnett om nytt reguleringsobjekt, endret eller fjernet reguleringsobjekt eller endring i balanseansvar.
4. Statnett skal tilordne reguleringsobjektene til stasjonsgrupper og informere leverandør av FCR i henhold til artikkel 5 nr. 1 om inndelingen senest åtte (8) uker etter at Statnett mottar nødvendig informasjon fra leverandør av FCR.
5. Statnett har rett til å kreve endring av inndelingen i stasjonsgrupper med fire (4) ukers varsel i tilfellene beskrevet i bokstav a-c. Statnett skal gjennomføre ny inndeling innen åtte (8) uker etter sendt varsel.

- a. Dersom det oppstår varige endringer i nettet i det aktuelle området.
 - b. Dersom det oppstår behov for endring av gruppering i forbindelse med balansering eller flaskehalshåndtering.
 - c. Ved revurdering av prekvalifiseringen til reguleringsobjektene i henhold til SO artikkel 155.
6. Statnett kan fastsette en samlet volumbegrensning per budområde, ev. i kombinasjon med volumbegrensninger også for deler av budområder. Statnett skal publisere hva disse volumbegrensningene er sammen med vurdering av hvordan Statnett har kommet frem til disse volumbegrensningene. Volumbegrensningene skal evalueres årlig sammen med en vurdering av erfaringene fra siste år. Volumbegrensningene kan justeres begge veier etter hvert som erfaringer høstes og muligheter endres.

Artikkel 7a

Regler for tilordning av ressurs og/eller ressurser i fleksibilitetsgrupper

1. Leverandør av FCR med ressurser som i hvert målepunkt har regulerbar kapasitet under én (1) MW, kan samle ressursene i fleksibilitetsgrupper.
2. Statnett skal ha rett til å sette følgende betingelser for å samle ressurser i en fleksibilitetsgruppe:
 - a. Ressursene i en fleksibilitetsgruppe skal være innenfor samme budområde.
 - b. Ressursene i en fleksibilitetsgruppe skal ha samme balanseansvarlig.
 - c. Ressurser, som samlet bak ett enkelt målepunkt har mindre enn én (1) MW regulerbar kapasitet, kan aggregeres i en fleksibilitetsgruppe.
 - d. Ressurser bak ett målepunkt kan kun tilordnes én leverandør av FCR.
 - e. En fleksibilitetsgruppe kan bestå av én (1) til fem (5) MW regulerbar kapasitet.
 - f. Statnett har rett til å kreve at ressurser i en fleksibilitetsgruppe har tilstrekkelig geografisk spredning innad i budområdet.
3. Statnett skal tilordne fleksibilitetsgrupper i stasjonsgrupper i henhold til artikkel 7.
4. En fleksibilitetsgruppe er et reguleringsobjekt og skal prekvalifiseres samlet. Statnett kan etter søknad godta prekvalifiseringer av ressursene individuelt eller aggregert i mindre grupper.

*Artikkel 8***Markedstidsenhet**

Markedstidsenhet for marked for FCR skal være seksti (60) minutter.

*Artikkel 9***Informasjonsplikt om forhold som kan påvirke leveranse**

Leverandør av FCR skal informere Statnett umiddelbart om forhold som kan påvirke deres leveranser.

*Artikkel 10***Krav til deltakelse i marked for FCR**

5. Leverandør av FCR skal levere FCR med reguleringsobjekter som er godkjent i henhold til artikkel 5 nr. 2.
 - a. Leverandør av FCR kan delta i marked for FCR med reguleringsobjekter som ikke er godkjent i henhold til artikkel 5 nr. 2 frem til 27.03.2028 hvis reguleringsobjektene er pålagt å levere grunnleveranse gjennom vedtak fra systemansvarlig.
 - b. Statnett kan likevel kreve at reguleringsobjektene omfattet av a. er godkjent i henhold til artikkel 5 nr. 2 for følgende auksjoner:
 - i. Auksjonen to (2) dager før driftsdøgnet (D-2):
 1. FCR-N.
 - ii. Auksjonen én (1) dag før driftsdøgnet (D-1):
 1. FCR-D oppregulering,
 2. FCR-D nedregulering.
6. Leverandør av FCR skal følge krav til datalogging, måling og utlevering av data slik som beskrevet i dokumentet «Tekniske krav til FCR i Norden».
 - a. Leverandør av FCR skal kunne dokumentere at dette kravet er oppfylt.
 - b. Leverandør av FCR skal ikke levere sanntidsdata som beskrevet i «Tekniske krav til FCR i Norden». Statnett kan fjerne dette unntaket med ett års varsel.

7. Leverandør av FCR skal ha lokal frekvensmåling for alle reguleringsobjekt som deltar i marked for FCR. Statnett kan gi midlertidig dispensasjon fra dette kravet ved søknad. I behandling av søknaden skal Statnett vurdere graden av avvik og behovet for reserver i det aktuelle området.
8. Statnett kan gjennom søknad gi midlertidig dispensasjon i samsvar med mulighetene om unntak i «Tekniske krav til FCR i Norden». I behandling av søknaden skal Statnett vurdere graden av avvik og behovet for reserver i det aktuelle området.
9. Leverandør av FCR skal følge tekniske spesifikasjoner for marked for FCR. De til enhver tid oppdaterte tekniske spesifikasjonene er tilgjengelig på Statnett sine nettsider, under siden for avtale og vilkår for leverandører av FCR.
10. For felleseide anlegg skal bud i marked for FCR registreres av kun én leverandør av FCR.
11. Leverandør av FCR forplikter til å kunne levere ved aksept av bud i marked for FCR. Forpliktet markedsvolum av FCR må dermed i planfasen reserveres til dette formål. Intradag- og/eller bilateral energihandel, mFRR-bud, mFRR-D-bud og/eller bud for aFRR skal derfor ikke påvirke leverandøren sin evne til å levere markedsforpliktet FCR.
12. Dersom det er konflikt mellom krav til gradvis endring av produksjon og forbruk iht. retningslinjer til fos § 8b 1. ledd og 3. ledd og forpliktelser fra marked for FCR, skal leverandøren levere den samlede effekten så godt det lar seg gjøre. Dersom den samlede effekten ikke er mulig å levere, skal Statnett anse FCR-forpliktelsen som oppfylt.
13. Leverandør av FCR skal ikke aktivt endre effekt fra egne reguleringsobjekter på en måte som reduserer den avtalte leveransen av FCR. Bestemmelsen omfatter alle reguleringsobjekter som leverandøren enten eier eller på annen måte har kontroll over, uavhengig av deltagelse i balansemarkedet/reservemarkedet. Brudd på dette vil bli rapportert til RME

Artikkel 11

Frister for marked for FCR

1. Statnett anskaffer FCR-kapasitet i en auksjon to (2) dager før driftsdøgnet og en auksjon én (1) dag før driftsdøgnet.
2. Tidsfrister for auksjonen to (2) dager før driftsdøgnet:
 - a. Åpningstid skal være ~~to~~syv (27) dager før driftsdøgnet (D-27) kl. 00:00-~~CET~~.
 - b. Lukketid skal være to (2) dager før driftsdøgnet (D-2) kl. 17:30-~~CET~~.
 - c. Statnett skal informere den enkelte budgiver om resultatet av auksjonen elektronisk innen kl. 18:30 CET. Dersom feil oppstår og Statnett iverksetter alternative fremgangsmåter i henhold til artikkel 15, skal publisering skje uten ugrunnet opphold.
 - d. Leverandør av FCR må varsle om eventuelle feil innen kl. 19:30 ~~CET~~.

3. Tidsfrister for auksjonen én (1) dag før driftsdøgnet:
 - a. Åpningstid skal være **én**syv (+7) dag før driftsdøgnet (D-+7) kl. 00:00 **CET**.
 - b. Lukketid skal være én (1) dag før driftsdøgnet (D-1) kl. 18:00 **CET**.
 - c. Statnett skal informere den enkelte budgiver om resultatet av auksjonen elektronisk innen kl. 19:00 CET. Dersom feil oppstår og Statnett iverksetter alternative fremgangsmåter i henhold til artikkel 15 skal publisering skje uten ugrunnet opphold.
 - d. Leverandør av FCR må varsle om eventuelle feil innen kl. 20:00 **CET**.
4. Etter budgivningens lukketid skal budene være bindende og kan ikke oppdateres eller trekkes.

Artikkel 12

Krav til bud og budgivning i marked for FCR

1. Leverandør av FCR skal oppfylle følgende for budgivning i marked for FCR:
 - a. Budet skal leveres elektronisk i henhold til Statnett sin spesifikasjon,
 - b. Budet skal leveres per stasjonsgruppe og budområde,
 - c. Budet skal leveres separat for:
 - i. FCR-N,
 - ii. FCR-D oppregulering,
 - iii. FCR-D nedregulering.
 - d. Budet skal leveres per markedstidsenhet,
 - e. Tilbudt FCR-kapasitet kan ikke inngå i andre forpliktelser.
2. Leverandør av FCR skal oppgi følgende for bud i marked for FCR:
 - a. Budkvantum i MW,
 - b. Pris i euro per MW,
 - c. Reguleringsretning,
 - d. Hvilken markedstidsenhet budet gjelder,
 - e. Lokalisering i form av stasjonsgruppe og budområde.
 - f. **For FCR-D-bud skal det angis om budet gjelder dynamisk eller statisk FCR-D.**

3. Statnett stiller følgende krav til budkvantum:
 - a. Minste budkvantum skal være 0,1 MW.
 - b. Største budkvantum per reguleringsobjekt kan ikke overstige 70 MW. Dette er i henhold til SO artikkel 156 nummer 6.
 - c. Reguleringsobjekt som skal levere både FCR-N og FCR-D på samme tid kan maksimalt levere 100 MW oppregulering og 100 MW nedregulering.
 - d. **Budkvantum er udelelig.**
4. Statnett stiller følgende krav til budpris:
 - a. Budprisen skal leveres med to desimaler.
 - b. Øvre prisgrense for bud i marked for FCR er 9999,00 EUR/MW.
 - c. Nedre prisgrense for bud i marked for FCR er 0,01 EUR/MW.
5. Bud kan ikke gis for aggregater som ligger på slagbegrenser eller for forbruk som ikke har ledig regulerkapasitet.
6. Leverandør av FCR skal kun levere FCR fra reguleringsobjekter i samsvar med de godkjente parameterne og innenfor det godkjente kapasitetsintervallet fra prekvalifiseringen.

Artikkel 13

Aksept av bud og fastsettelse av pris i marked for FCR

1. Det settes én (1) pris per budområde og markedstidsenhet, separat for:
 - a. Auksjonen to (2) dager før driftsdøgnet (D-2):
 - i. FCR-N,
 - ii. FCR-D oppregulering,
 - iii. FCR-D nedregulering.
 - b. Auksjonen én (1) dag før driftsdøgnet (D-1):
 - i. FCR-N,
 - ii. FCR-D oppregulering,
 - i. FCR-D nedregulering.
2. Bud med tilslag i marked for FCR skal prissettes etter marginalpris.

3. Bud skal velges i prisrekkefølge i en norsk optimeringsprosess. Enkelte bud med lavere pris enn høyeste aksepterte budpris kan bli overhoppet for å sikre lavest innkjøpskostnad for totalt kjøp av FCR-kapasitet.
4. Statiske FCR-D bud tildeles innenfor en nasjonal kvote. Kvoteverdien fastsettes og oppdateres regelmessig av de nordiske TSO-ene, og publiseres på Statnetts nettsider.
 - a. Når kvoten er fylt i den aktuelle markedstidsenheten, gis det ikke tilslag til statiske FCR-D bud med høyere pris. Eventuelle bud som overstiger kvoten, blir dermed ikke akseptert i denne markedstidsenhet.
 - b. Statiske FCR-D bud klareres til samme pris som dynamiske FCR-D bud i den samme markedstidsenheten.
5. Statnett har rett til å helt eller delvis gjøre bud utilgjengelig for deltakelse i budvalget dersom stasjonsgruppen knyttet til budet er plassert bak en forventet flaskehals og en eventuell aktive-ring vil forverre denne. Statnett skal ikke kompensere leverandør av FCR for denne typen utilgjengeliggjøring. Statnett skal ved forespørsel fra leverandør av FCR gi en forklaring om årsaken til at budet har blitt gjort utilgjengelig.
6. Statnett skal publisere resultatet av auksjonene i ENMMS og via ECP kommunikasjon direkte til leverandør av FCR. Marginalpris og budkvantum kan sendes via Ediel på forespørsel.
7. Statnett har rett til å be leverandør av FCR begrunne sin beregning av budpris. Når prissettingen i markedet ikke er samfunnsøkonomisk effektiv, skal Statnett ha rett til å avvise bud.

Artikkel 14

Spesialkjøp og ekstra kjøp i marked for FCR

1. Statnett har rett til å inngå kontrakter til høyere priser enn marginalpris på grunn av lokale nettforhold og andre hensyn. Dette behandles som spesialkjøp, der avregning skjer til budpris.
2. Ved mangel på reserver har Statnett rett til å be om ytterligere bud fra leverandør av FCR, også etter lukketiden i marked for FCR. Statnett vil opplyse om ønsket produkt, tidspunkt og ønsket lokalisering av budet. Aktuelle leverandører av FCR kan levere nye bud for spesialkjøp inntil en time før driftstimen. Eventuelle ekstra kjøp av reserver etter prissetting i FCR-markedet skal avregnes til budpris.
3. Ved spesialkjøp og ekstra kjøp skal Statnett informere leverandør av FCR via FiftyWeb. Kontraktpris og budkvantum kan sendes via Ediel på forespørsel.

*Artikkel 15***Alternative fremgangsmåter i markedet for FCR**

1. Statnett har rett til å benytte alternative fremgangsmåter hvis markedssystemet skulle være nede slik at en normal markedsklarering ikke kan foretas.
2. Statnett skal basere prissetting på marginalpris ved alternative fremgangsmåter.
3. Statnett skal informere leverandør av FCR om resultater per e-post eller telefon etter markedsklarering.

*Artikkel 16***Bytte av leveransepunkt for forpliktelser gitt gjennom markedet for FCR**

1. Leverandør av FCR skal ha rett til å flytte leveransepunkt mellom egne stasjonsgrupper innenfor samme budområde.
2. Ved bytte av leveransepunkt mellom egne stasjonsgrupper, skal leverandør av FCR kontakte Landssentralen for å avklare eventuelle begrensninger knyttet til lokal flaskehalsproblematikk.
3. Statnett har rett til å avvise forespørsel om bytte av leveransepunkt dersom stasjonsgruppen leverandør av FCR ønsker å bytte forpliktelsen til, er plassert bak en forventet flaskehals og en eventuell aktivering vil forverre denne. Statnett skal oppgi begrunnelse på forespørsel fra leverandør av FCR.
4. Leverandør av FCR som skal flytte leveransepunkt skal sørge for innsending av oppdaterte systemdata i henhold til fos § 8a med tilhørende retningslinjer. Det presiseres at dagens system ikke har automatisk sperre mot oppdatering av systemdata i tilfeller der flaskehals kan oppstå. Landssentralen vil informere aktørene om hvilke stasjonsgrupper og tidsperioder som er berørt av lokal flaskehals i reserveoppkjøpet. Aktørene plikter å ta hensyn til denne informasjonen ved eventuell omdisponering av forpliktelser fra kapasitetsmarkedet.

*Artikkel 17***Overføring av forpliktelser for leveranse av FCR-kapasitet**

1. Leverandør av FCR skal ha rett til å overføre forpliktelser om å levere FCR-kapasitet til andre leverandører av FCR innenfor samme budområde.
2. Statnett har rett til å avvise forespørsel om bytte av forpliktelser dersom stasjonsgruppen leverandør av FCR ønsker å bytte forpliktelsen til, er plassert bak en forventet flaskehals og en eventuell aktivering vil forverre denne. Statnett skal på forespørsel fra leverandør av FCR oppgi begrunnelse for avvisningen.

3. Overføring av forpliktelse til å stille FCR-kapasitet kan kun gjennomføres dersom det foreligger en bilateral avtale mellom leverandører av FCR-kapasitet som har bestått kvalifiseringsprosessen i henhold til artikkel 5.
4. Leverandør av FCR som har det opprinnelig aksepterte budet skal informere Statnett om byttet av forpliktelser per telefon og e-post senest innen én (1) time før starten av driftstimen med følgende opplysninger:
 - a. Hvilken leverandør av FCR-kapasitet forpliktelse er overført fra,
 - b. Hvilken eller hvilke leverandør(er) av FCR som har overtatt forpliktelsen til å stille FCR-kapasitet,
 - c. Hvilket budkvantum i MW som er overført,
 - d. Innenfor hvilket budområde overføringen av FCR-kapasitet har skjedd.
5. Både opprinnelig og ny leverandør av FCR skal sørge for at det sendes inn oppdaterte systemdata i henhold til fos § 8a med tilhørende retningslinjer.
6. Statnett skal foreta avregningen med den opprinnelige leverandør av FCR som fikk tilslaget på FCR-kapasitet.

Artikkel 18

Innsending av informasjon i markedet for FCR

1. Leverandør av FCR skal sørge for innsending av data og opplysninger til Statnett for den kapasiteten de har fått tilslag på i markedet for FCR.
2. Følgende systemdata i henhold til fos § 8a med tilhørende retningslinjer og vedlegg skal sendes:
 - a. Regulerstyrke,
 - b. FCR-N kapasitet,
 - c. FCR-D oppregulering kapasitet,
 - d. FCR-D nedregulering kapasitet.
3. Disse kravene gjelder også for leverandør av FCR som ellers ikke er regulert av fos § 8a med tilhørende retningslinjer og vedlegg.
4. Leverandør av FCR skal ved inngåelse av kontrakt om spesialkjøp sende oppdaterte systemdata som spesifiserer tilslag for spesialkjøp fordelt på stasjonsgruppe og type reserve, uten ugrunnet opphold. Tilslag for spesialkjøp må medføre en reell økning av leveranse i forhold til tidligere rapporterte reservevolum.

*Artikkel 19***Avregning av levert FCR-kapasitet**

1. Statnett skal avregne FCR-kapasitet basert på forpliktelsen for FCR-kapasitet, for hver markedstidsenhet, spesifisert for:
 - a. Auksjonen to dager før driftsdøgnet (D-2):
 - i. FCR-N
 - ii. FCR-D oppregulering
 - iii. FCR-D nedregulering.
 - b. Auksjonen en dag før driftsdøgnet (D-1):
 - i. FCR-N
 - ii. FCR-D oppregulering
 - iii. FCR-D nedregulering.
 - c. Spesialkjøp, ekstra kjøp og restleveranser.
2. Statnett skal basere avregning på rapport av planlagt leveranse av FCR sammen med de andre systemdataene, jf. fos § 8a, hvor innmeldte planer for leveranse av FCR i henhold til artikkel 18 sammenliknes med forpliktelsene.
3. Ved avvik mellom forpliktelse og leveranse har Statnett rett til å redusere betalingen slik fastsatt i artikkel 21.
4. Statnett skal foreta avregning av kapasitet for FCR i euro. Avvik mellom leverandørens innmeldte planer og forpliktelse for FCR-kapasitet beregnes med opptil tre (3) desimaler.
5. Statnett skal sikre at leverandør av FCR har tilgang til informasjon om sine forpliktelser via [FNMMMS](#).
6. Statnett skal gjennom eSett avregne FCR-kapasitet ukentlig. Statnett skal sikre at leverandør av FCR skal kunne motta avregningsrapport fra eSett på forpliktelser samt eventuelle avvik.
7. Statnett skal fastsette endelig avregning og overføre aggregert avregningsunderlag til eSett for oppgjør. Avregningsunderlaget for FCR-kapasitet sendes daglig til eSett to (2) dager etter driftsdøgnet. Siste frist for å oppdatere endelig avregning er tretten (13) dager etter driftsdøgnet.

8. Leverandør av FCR skal avregnes etter planlagt leveranse av FCR i tilfeller hvor systemkritisk vedtak, fattet med hjemmel i fos § 12 fjerde eller femte ledd, påvirker leverandørens evne til å levere tilbudt volum. Tilslag i auksjonen én dag før driftsdøgnet (D-1) må medføre en reell økning av leveranse i forhold til tidligere rapporterte reservevolum.
9. I tilfeller hvor det oppstår avvik i leveranse grunnet aktivering av periodeskift hvor det ikke samtidig er tilbudt mFRR, vil leverandøren fortsatt avregnes etter planlagt leveranse av FCR.
10. Avregningsunderlaget legges ut på FiftyWeb.

Artikkel 20

Avregning av levert FCR-aktivering

1. Statnett skal avregne aktivert volum for FCR-N i MWh til ~~pris for mFRR-balanseenergi i EUR/MWh~~ beste av mFRR-pris for planlagt aktivering og pris i døgnet i reguleringens retning, i henhold til «Metode om vilkår for leverandør av FCR og vilkår for balanseansvarlige», artikkel 67.
2. Det aktiverte volumet FCR-D oppregulering i MWh og FCR-D nedregulering i MWh prises til 0 EUR/MWh.
3. Statnett skal fastsette endelig avregning og sende aggregert avregningsunderlag til eSett for oppgjør. Avregningsunderlaget skal sendes daglig til eSett dagen etter driftsdøgnet. Siste frist for å oppdatere endelig avregning skal være tretten (13) dager etter driftsdøgnet.

Artikkel 21

Avregning av FCR-kapasitet som ikke er levert

1. Statnett har rett til å avkorte betalingen gjennom avregningen utført av eSett for de markedstidsheter volum er redusert eller utilgjengelig.
 - a. Dersom leverandør har forpliktelser i kun en av auksjonene, D-1 eller D-2, vil prisen for avviket settes til klareringsprisen i markedet for FCR, for tilsvarende markedstidsheter, multiplisert med en faktor på en (1).
 - b. Dersom leverandør har forpliktelser i både D-1 og D-2 auksjonen for samme markedstidsheter, skal planlagt leveranse benyttes til å oppfylle disse forpliktelsene i prioritert rekkefølge basert på klareringspris. Leveransen allokteres først til den forpliktelsen med lavest pris, deretter til forpliktelser med høyere pris. Eventuelle uoppfylte forpliktelser beregnes ved å multiplisere manglende volum med den respektive klareringsprisen i hvert marked. Summen av disse beløpene utgjør det samlede avviksbeløpet for den aktuelle markedstidsheten.

Artikkel 22

**Konsekvenser for leverandør av FCR ved manglende overholdelse av vilkårene i marked
for FCR**

1. Ved mislighold av vilkårene skal Statnett gjøre leverandør av FCR oppmerksom på misligholdet, og gi en frist for å bringe forholdet i orden.
2. Ved vesentlig eller gjentatt mislighold har Statnett rett til å ekskludere leverandør av FCR fra deltakelse i marked for FCR med umiddelbar virkning, og skal samtidig ha rett til å kreve tilbakebetalt betaling for perioden.